

3 Απριλίου 2017

Το κυνήγι του μυστικού

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία](#) / [Θεολογία και Ζωή](#)

Μυστικά και σέκτες και συνωμοσίες υπήρχαν πάντοτε στην ιστορία, κανείς δεν

μπορεί να το αμφισβητήσει. Ας μη ξεχνάμε την πρώτη συνωμοσία κατά του Χριστιανισμού: οι ιερείς έδωσαν μεγάλο ποσό στους φρουρούς του τάφου να διαδώσουν ότι ενώ αυτοί κοιμόντουσαν, μαθητές του Ιησού έκλεψαν το σώμα Του (Ματθ. 28.12-15).

Όμως συχνά η ερμηνεία του κόσμου και των γεγονότων συνδέεται με κάποια παθολογία.

Ένα στοιχείο της παθολογίας του σύγχρονου ανθρώπου είναι η εμμονική αναζήτηση του μυστικού και κρυμμένου, κάποιας αλήθειας, δηλαδή, που δεν φαίνεται σε πρώτο επίπεδο αλλά μάλλον επιμελώς αποκρύπτεται. Θεωρείται λοιπόν ότι αυτό που λέγεται ανοιχτά είναι εξ ορισμού ψευδές και δόλιο, και επομένως αναζητάται η αποκάλυψη του αληθινού, που προκύπτει μάλιστα από το σπάσιμο ενός κώδικα. Γιατί είναι έτσι; Γιατί έτσι θέλουμε!

Η ψυχολογία αυτή βρίσκει πεδίο δράσης στην μελέτη και ερμηνεία της ιστορίας αλλά και της θρησκείας, ή μάλλον του Χριστιανισμού (διότι τουλάχιστον στη Δύση οι άλλες θρησκείες φαίνεται να είναι στο απυρόβλητο). Γι αυτό ευκαίρως ακαίρως τα ΜΜΕ καθώς και τα πάσης φύσεως περιοδικά μας παρουσιάζουν «επιστημονικές» ανακαλύψεις που αφορούν στο πραγματικό πρόσωπο του Ιησού, ή στον πραγματικό Χριστιανισμό. Παρουσιάζεται ως δεδομένο πως οτιδήποτε είναι αποδεκτό μέχρι σήμερα είναι ψέμα, απάτη ή παρεξήγηση, ενώ οτιδήποτε ήταν μέχρι σήμερα στο περιθώριο ή άγνωστο είναι η αλήθεια. Έτσι, απόκρυφα κείμενα/ευαγγέλια θεωρήθηκαν ως αποκαλύψεις, ενώ τα γνήσια συχνά παραθεωρούνται ως επινοήσεις ή αλλοιώσεις. Στο πλαίσιο αυτό η αποκατάσταση και ανάγνωση οποιουδήποτε κειμένου καταχειροκροτείται ως η θεωρία των πάντων. Τούτο συνέβη με το ευαγγέλιο του Ιούδα. Ποιός πλέον θα μας πείσει ότι ο Ιούδας δεν έλαβε κάποια μυστική γνώση από τον Ιησού, που δεν την ήξερε κανείς άλλος μαθητής; Το ότι ο άγιος Ειρηναίος της Λυών μας πληροφορεί στο τέλος του δευτέρου αιώνα ότι το ευαγγέλιο του Ιούδα γράφτηκε γύρω στο 150 από μια γνωστική κοινότητα που επεχείρησε να υποβαθμίσει την αποστολική παράδοση και να εκθέσει τη γνωστική διδασκαλία, δεν μας λέει τίποτε.

Κι όμως, όλο αυτό το παραμύθι για τον μυστηριώδη Ιησού, του οποίου η αληθινή ιστορία έχει θαφτεί κάτω από μια συνωμοσία, δεν βασίζεται σε καμιά ιστορική μαρτυρία, σε κανένα κείμενο του 1ου αιώνα, σε καμιά σοβαρή αρχαιολογική έρευνα. Αλλά το απόκρυφο γοητεύει και παρασύρει, όχι για την ίδια την πληροφορία που δίνει, αλλά για το ότι είναι απόκρυφο. Έτσι και τα απόκρυφα ευαγγέλια έγιναν σαν την πατάτα που απαγόρευσε ο Καποδίστριας και έγινε ανάρπαστη: αντιμετωπίζονται στον χώρο της λαϊκής κουλτούρας ως εγκυρότερα, για το μόνο λόγο ότι στην εποχή τους δεν θεωρήθηκαν έγκυρα, όπερ είναι

εξαιρετικώς ύποπτο!

Εκείνο που δεν λέγεται, εκείνο που ίσως αγνοείται, είναι ότι η Χριστιανική πίστη αποτελεί την αδιάκοπη εμπειρία ιστορικών κοινοτήτων, δεν υπήρξε ποτέ ιστορικό χάσμα και ασυνέχεια, αλλά κάθε τι φωτιζόταν και έπαιρνε αξία μέσα σε μια ζωντανή παράδοση, γραπτή και προφορική. Όταν λοιπόν πολύ νωρίς οι κοινότητες αναγνώρισαν τον Κανόνα της Καινής Διαθήκης, ήξεραν καλά γιατί άφηναν κάποια συγγράμματα απέξω. Το κριτήριό τους ήταν η ιστορία και η ζώσα παράδοση που έφτανε πίσω στους αυτόπτες μάρτυρες, στην ίδια την φανέρωση του σαρκωμένου Θεού.

Ο Ουμπέρτο Έκο στο έργο του Το Εκκρεμές του Φουκώ αναφέρεται σ' αυτό το αδυσώπητο, υστερικό και ατελείωτο κυνήγι του μυστικού. Η ψύχωση αυτή αρνείται επιπόλαιο και το μεγάλο μυστικό που φανέρωσε σε σοφούς και άμυαλους, φτωχούς και πλούσιους ο Χριστός:

«Είναι αναγκαίο να γνωρίζουμε πως υπάρχει κάποιο μυ-στικό για να μη νιώθουμε απογοητευμένοι, διότι είτε θα πρόκειται για ένα μυστικό που μας φέρνει τη σωτηρία, είτε η γνώση του μυστικού ταυτίζεται με τη σωτηρία. Υπάρχει άραγε κάποιο μυστικό τόσο ακτινοβόλο;

Βεβαίως, αρκεί να μην το γνωρίσεις ποτέ. Αν αποκαλυφθεί, δεν μπορεί παρά να μας απογοητεύσει. Μήπως δεν μου είχε μιλήσει ο Αλιέ για τη ροπή προς το μυστήριο που επικρατούσε την εποχή των Αντωνίνων; Κι όμως, μόλις είχε εμφανιστεί κά-ποιος που είχε δηλώσει Υιός του Θεού, Υιός του Θεού που σαρκώθηκε και αίρει τις αμαρτίες του κόσμου. Μικρό μυστήριο ήταν αυτό; Και υποσχόταν σε όλους τη σωτηρία, αρκεί να αγαπούσαν τον πλησίον τους. Ασήμαντο μυστικό ήταν αυτό; Και άφηνε ως κληροδότημα το ότι όποιος πρόφερε τα κατάλληλα λόγια την κατάλληλη στιγμή θα μπορούσε να μεταμορφώσει ένα κομμά-τι ψωμί και μισό ποτήρι κρασί σε σάρκα και αίμα του Υιού του Θεού και να τραφεί. Τιποτένιο αίνιγμα ήταν αυτό; Και παρακι-νούσε τους πατέρες της Εκκλησίας να συναγάγουν και να διατυπώσουν ότι ο Θεός είναι Ένας και Τριαδικός και ότι το Άγιο Πνεύμα εκπορεύεται από τον Πατέρα και τον Υιό [Σημ. Ο Έκο ακολουθεί την Ρωμαιοκαθολική ερμηνεία της προέλευσης των Προσώπων στην Αγία Τριάδα], όμως ο Υιός δεν εκπορεύεται από τον Πατέρα και από το Άγιο Πνεύμα. Ήταν τούτο μία μικρή δοξασία για υλικούς ανθρώπους; Κι όμως εκείνοι που εί-χαν τη σωτηρία μπροστά στα μάτια τους -do it yourself- δεν έκαναν τίποτα. Είπαν, 'αυτή εδώ είναι η αποκάλυψη; Τι κοινοτο-πία!' και άρχισαν να τριγυρίζουν υστερικοί με τις βαρκούλες τους σ' ολόκληρη τη Μεσόγειο, αναζητώντας μία άλλη χαμένη γνώση, της οποίας η αναφορά των τριάκοντα αργυρίων ήταν απλώς το επιφανειακό πέπλο, η παραβολή για τους πτωχούς τω πνεύματι το συμβολικό

ιερογλυφικό, το κλείσιμο του ματιού στους Πνευματικούς. Τριαδικό μυστήριο; Πανεύκολο, κάτι άλ-λο θα πρέπει να κρύβεται από κάτω.

Υπήρχε κάποιος, ίσως ο Ρουμπινστάιν, που όταν τον ρώτησαν αν πιστεύει στον Θεό είχε απαντήσει: Ω, όχι, εγώ πιστεύω... σε κάτι πολύ μεγαλύτερο.

Όμως υπήρχε και κάποιος άλλος (ο Τσέστερτον ίσως;) που είπε: **το ότι οι άνθρωποι έπαψαν να πιστεύουν στον Θεό δεν σημαίνει ότι δεν πιστεύουν σε τίποτα, αλλά ότι πιστεύουν στα πάντα.»**

Πηγή: koutloumous.com